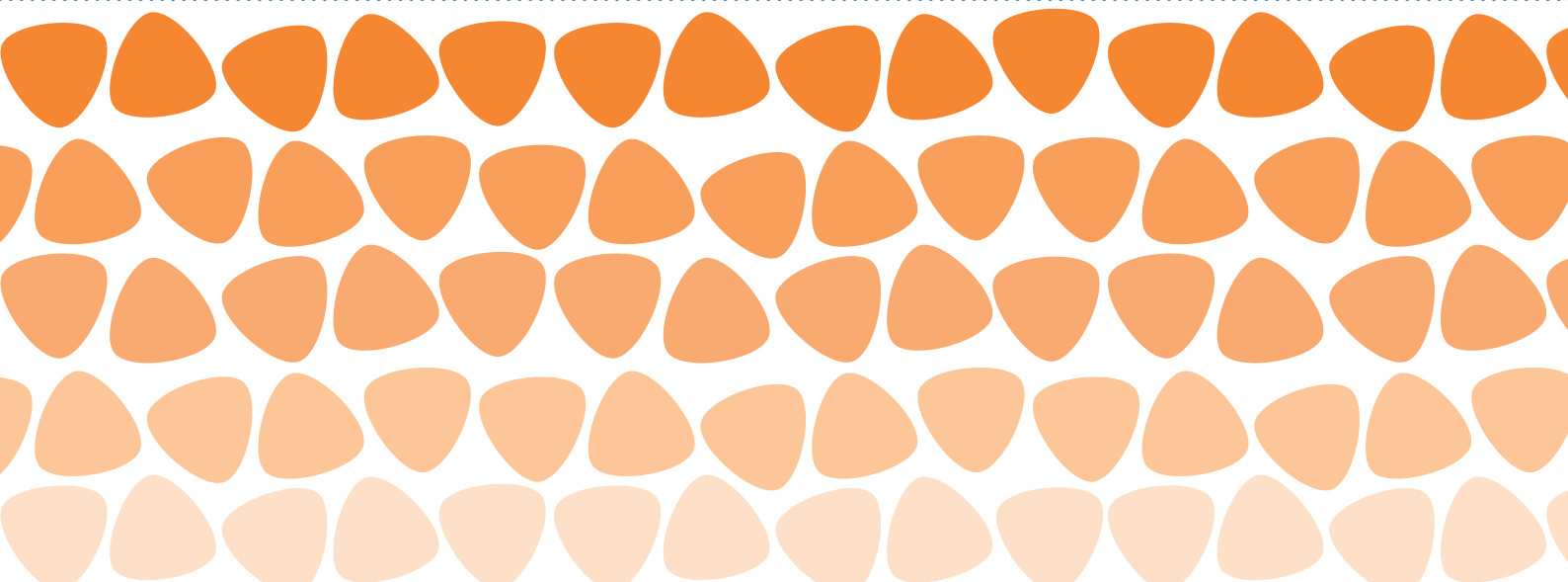

Työtaistelutilasto 2018

Sisältö

Esipuhe	3
EK:n jäsenyrityksissä 159 työtaistelua vuonna 2018	4
Lakkojen määrä 2000-luvun keskitasolla	5
Poliittisista lakoista mittavat vahingot	6
Työtaisteluista aiheutuneita menetyksiä eniten teollisuudessa	7
Työehtosopimusneuvottelut yleisin syy työtaisteluille vuonna 2018	8
Useilla aloilla työtaisteluista mittavia työaikamenetyksiä ja taloudellista vahinkoa	9
Laittomista työtaisteluista mitättömät sakot	10
Suomessa enemmän työtaisteluita ja laittomia lakkoja kuin Ruotsissa	12

Tämä julkaisu sisältää tietoja vuoden 2018 työtaisteluista ja työtaisteluiden takia menetetyistä työpäivistä EK:n kentässä. EK laatii julkaisun vuosittain. Julkaisussa on myös tietoja työtaisteluista aiheutuneista vahingoista yrityksille sekä työtaistelujen kehityksestä Suomessa ja Ruotsissa. Lisäksi julkaisua varten on tarkasteltu työtuomioistuimen tuomioita ja tuomittujen hyvityssakkojen määriä laittomien työtaisteluiden osalta, sekä kerätty esimerkkejä laittomista lakoista, joilla on aiheutettu yksittäisille yrityksille merkittäviä vahinkoja.

Vuonna 2018 EK:n jäsenyrityksissä toimeenpantiin 159 työtaistelua ja työtaistelun uhkaa. Työtaisteluissa menetettiin yli 214 000 työpäivää ja niihin osallistui noin 282 000 työntekijää. Työtaisteluihin osallistuneiden henkilöiden määrä oli yli 16 kertainen ja työtaisteluissa menetettyjen työpäivien määrä yli 9 kertainen vuoteen 2017 verrattuna. Työtaistelujen kokonaismäärä oli edellistä vuotta selvästi suurempi ja se ylittää myös 2010-luvun keskitason. Menetettyjen työpäivien määrä oli yli kaksinkertainen ja osallistuneiden henkilöiden määrä noin kolminkertainen 2010-luvun keskiarvoon verrattuna.

Vaikka vuoden 2018 työehtosopimusneuvottelukierros osaltaan nosti työtaisteluiden kokonaismäärää edellisvuoteen verrattuna, pystyttiin vuoteen 2018 kohdistuneen neuvottelukierroksen osalta välttämään laajamittaiset työtaistelutoimenpiteet. Osallistuneiden henkilöiden ja menetettyjen työpäivien määrän merkittävän kasvun taustalla ei vuonna 2018 ollutkaan työehtosopimusneuvottelukierros vaan poliittiset työtaistelutoimenpiteet.

Poliittiset lakot muodostivat valtaosan vuoden 2018 työtaisteluista yrityksille aiheutuneista menetyksistä. EK:n jäsenyrityksissä pantiin toimeen vuonna 2018 yhteensä 32 poliittista lakkoa. Lakkoihin osallistui 240 000 työntekijää ja niissä menetettiin 170 000 työpäivää. 85 % vuoden 2018 työtaisteluihin osallistuneiden työntekijöiden yhteenlasketusta määrästä ja 80 % menetettyjen työpäivien määrästä muodostuu poliittisista lakoista. Vuoden 2018 poliittiset työtaistelutoimenpiteet liittyivät 2.2.2018 jo voimaan tulleen aktiivimallia koskeneen lainsäädäntömuutoksen ja lokakuussa 2018 valmisteilla olleen pienten yritysten työntekijöiden irtisanomissuojaa koskeneen lainsäädäntömuutoksen vastustamiseen.

Vuonna 2018 laittomia työtaistelutoimenpiteitä oli yhteensä 48 kappaletta, kun vuonna 2017 niitä oli 75 kappaletta. Ammattiliitot ja niiden ammattiosastot käyttivät vuonna 2018 laittomia työtaistelutoimenpiteitä painostuskeinoina lukuisissa työnantajan liikkeenjohtovaltan ja työnjohto-oikeuden piiriin kuuluvissa tilanteissa, kuten työnantajan toiminnan järjestelyihin, työvoiman määrään ja käyttöön, töiden jakamiseen, työajan järjestelyyn ja yrityskohtaiseen palkkaukseen liittyvissä tilanteissa. Laittomista työtaisteluista aiheutui yrityksille vuonna 2018 yritysten arvion mukaan noin 4 miljoonan euron vahinko. Tämän lisäksi vuonna 2018 toteutetut Suomen hallituksen toimenpiteitä vastustaneet poliittiset lakot aiheuttivat yrityksille useiden miljoonien eurojen vahingot.

Laittomista työtaisteluista ammattiliittojen ja ammattiosastojen maksettavaksi tuomittujen hyvityssakkojen määrä on aiempien vuosien tapaan mitätön suhteessa yrityksille aiheutuneeseen vahinkoon. Syyskuuhun 2019 mennessä työtuomioistuin on tuominnut vuoden 2018 laittomista työtaisteluista ammattiosastojen maksettavaksi hyvityssakkoja yhteensä 84 200 euroa ja ammattiliittojen maksettavaksi 57 500 euroa.

Helsingissä marraskuussa 2019

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Työelämä

EK:n jäsenyrityksissä 159 työtaistelua vuonna 2018

EK:n jäsenyrityksissä oli vuonna 2018 yhteensä 159 työtaistelua tai sen uhkaa. Työtaistelujen ja uhkien kokonaismäärä oli edellistä vuotta selvästi suurempi ja ylitti myös 2010-luvun keskitason.

Suurin osa työtaisteluista, noin 80 prosenttia, oli lakkoja tai lakon uhkia. Muut työtaistelutoimenpiteet olivat pääosin ylityökieltoja.

Työtaisteluja oli eniten ensimmäisellä vuosineljänneksellä johtuen alkuvuodesta meneillään olleesta työehtosopimusneuvottelukierroksesta.

Työtaisteluilta menetettiin vuonna 2018 yli

214 000 työpäivää ja niihin osallistui yli 282 000 työntekijää.

Työtaisteluihin osallistuneiden henkilöiden määrä vuonna 2018 oli 16 kertainen vuoteen 2017 verrattuna. Myös työtaisteluissa menetettyjen työpäivien määrä kasvoi merkittävästi ja oli yli yhdeksänkertainen edellisvuoteen verrattuna. Osallistuneiden henkilöiden ja menetettyjen työpäivien määrän merkittävän kasvun taustalla ei kuitenkaan ollut vuoden 2018 työehtosopimusneuvottelukierros vaan poliittiset työtaistelutoimenpiteet.

Työtaistelut EK:n jäsenyrityksissä vuosina 2017 ja 2018

Vuosineljännes	Työtaisteluiden lukumäärä		Osallistuneet henkilöt		Menetetty työpäivät	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
1.	35	61	2 901	168 599	2 409	94 665
2.	23	36	3 772	20 558	4 374	24 321
3.	19	13	2 835	156	2 947	356
4.	34	49	7 869	92 742	13 346	95 087
Koko vuosi	111	159	17 377	282 055	23 076	214 429

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Mitä ovat työtaistelut?

Työtaistelulla tarkoitetaan työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoa jonkin päämäärän saavuttamiseksi joko työntekijäpuolen tai työnantajapuolen taholta. Jotta kyse on työtaistelusta, on toimenpiteen oltava luonteeltaan joukkotoimenpide.

EK:n työtaistelutilaston sisältämät työtaistelut jaotellaan seuraaviin ryhmiin:

- **Lakko**, jolla tarkoitetaan työstä kieltäytymistä.
- **Saarto**, jolla tarkoitetaan työntekijöiden pidättäytymistä työsopimusten solmimisesta määrätyin työnantajan kanssa.
- **Jarrutus**, joka on työn tarkoituksellista hidastamista tai sen häiritsemistä.
- **Ylityökielto**, jossa noudatetaan vain säännöllistä työaika ja kieltäydytään kollektiivisesti yli- tai lisätyön tekemisestä.
- **Boikotti**, jolla tarkoitetaan työntekijöiden kieltäytymistä käyttää työssään esimerkiksi määrätyin alihankkijan tai toisen yrityksen toimittamia tarvikkeita tai palveluja. Boikotista on kysymys myös silloin, kun työntekijät julistavat jonkin yrityksen tuotteet tai palvelut ostokieltoon.
- **Työsulku**, joka on työnantajan toimeenpanema este työnteolle. Sulkua edeltää yleensä työntekijöiden toimeenpanema työtaistelu.

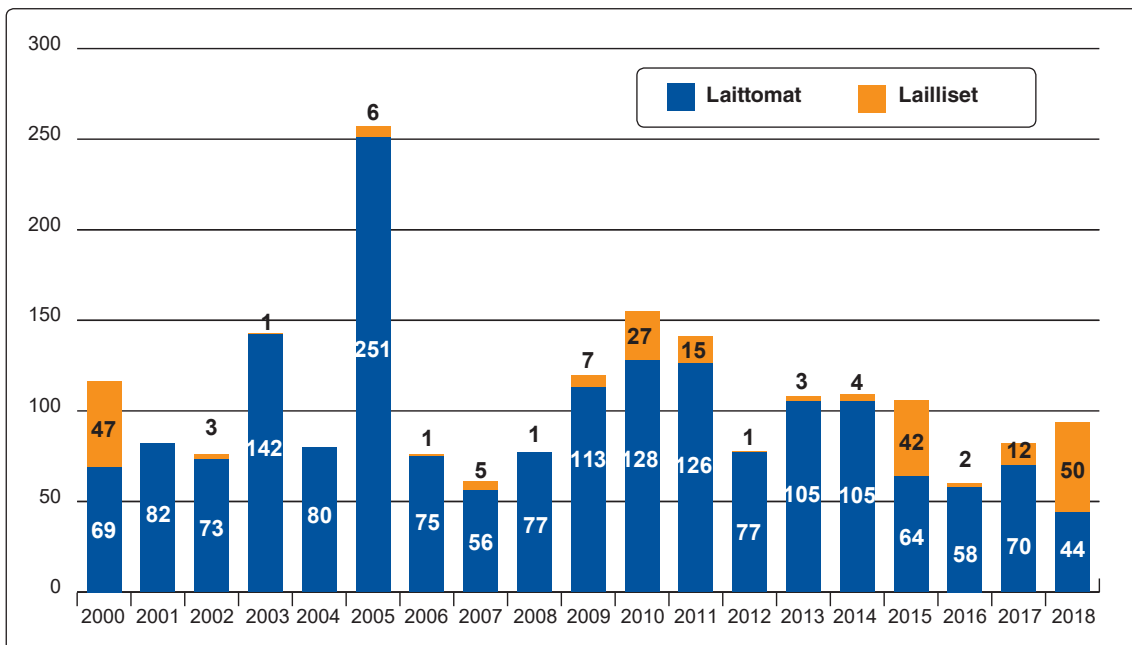
Myös **uhkaus** toimeenpanna työtaistelu tai kieltäytyminen yhteistoiminnasta voi muodostaa työtaistelutoimenpiteen.

Lakkojen määrä 2000-luvun keskitasolla

Ilmoitetuista 159 työtaistelusta 94 oli lakkoja ja 33 lakon uhkia. Toteutuneista lakoista 44 kappaletta oli laittomia. Edellisenä vuonna laittomia lakkoja oli 70. Laittomien lakkojen määrä laski vuoteen 2017 verrattuna, mutta lakkojen kokonaismäärä sen sijaan kasvoi.

Työtaistelut ovat laittomia silloin, kun työtaistelu kohdistuu voimassa olevaan työehtosopimukseen tai kun työtaistelun osalta ei noudateta työriitalain edellyttämää ennakoilmoitusaikaa.

Lakkojen määrä (pl. uhat) EK:n aloilla ja niiden laillisuus yritysten ilmoituksen mukaan

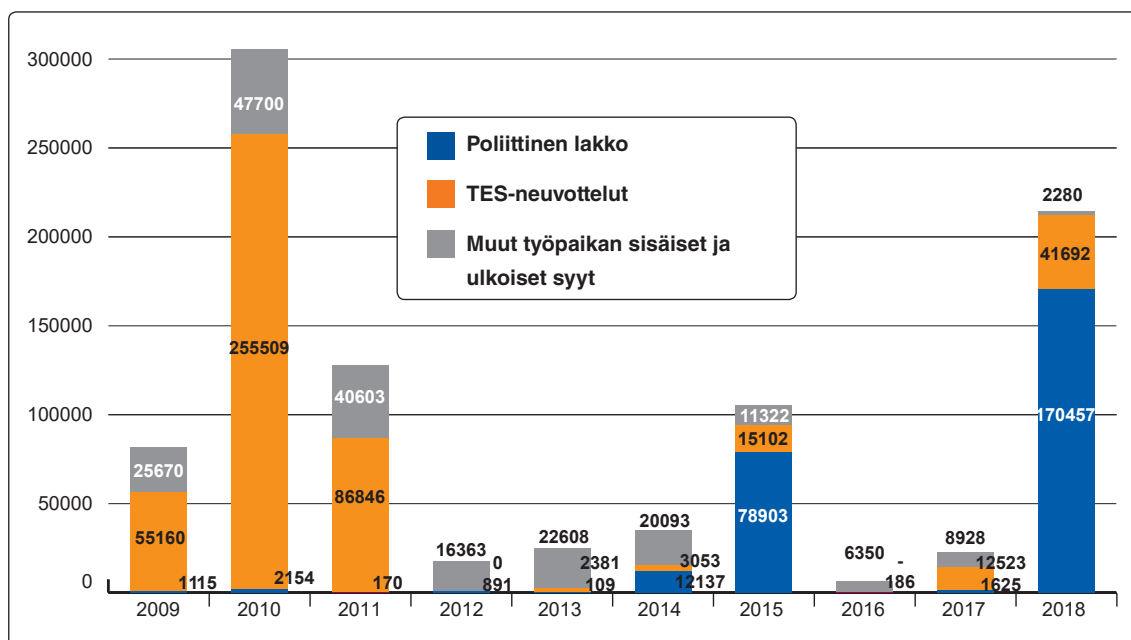
Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Poliittisista lakoista mittavat vahingot

Vuonna 2018 toteutuneista lailliseksi katsottavista 50 lakosta 32 kappaletta oli poliittisia lakkoja ja loput liittyivät alkuvuodesta 2018 vielä meneillään olleeseen työehtosopimusneuvottelukierrokseen.

Poliittiset lakot aiheuttivat 80 % vuoden 2018 työtaistelussa menetettyjen työpäivien kokonaismäärästä ja 85 % osallistuneiden työntekijöiden kokonaismäärästä.

Toteutuneissa lakoissa menetetyt työpäivät EK:n jäsenyrityksissä

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Työtaistelusta aiheutuneita menetyksiä eniten teollisuudessa

Työtaistelusta suurin osa eli 45 % oli palvelualan yrityksissä. Teollisuuden osuus oli 23 % ja rakennusalan osuus 14 %.

Työtaisteluissa eniten työtunteja menetti teollisuus, jonka osuus työaikamenetyksistä oli 48 %. Teollisuudessa oli myös eniten työtaisteluihin osallistuneita henkilöitä.

Teollisuudessa työtaistelut painottuivat edellisten vuosien tapaan pääosin suuriin vientialojen yrityksiin. Palvelualoilla työtaisteluita oli eniten logistiikkapalveluissa ja rakennusalalla rakennustuoteteollisuuden yrityksissä.

Työtaistelut EK:n jäsenyrityksissä päätoimialoittain vuonna 2018

Toimiala	Työtaistelut		Osallistuneet henkilöt		Menetetyt työtunnit	
	Lukumäärä	Osuus	Lukumäärä	Osuus	Lukumäärä	Osuus
Teollisuus	36	23 %	163 556	58 %	831 015	48 %
Rakentaminen	23	14 %	35932	13 %	253 639	15 %
Kuljetus ja liikenne	16	10 %	4 062	1 %	20 643	1 %
Palvelut	72	45 %	26 455	9 %	193 730	11 %
Muut	12	8 %	52050	18 %	416 400	24 %
Yhteensä	159	100 %	282 055	100 %	1 715 427	100 %

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Työehtosopimusneuvottelut yleisin syy työtaisteluille vuonna 2018

Vuonna 2018 yleisin syy työtaisteluille oli työehtosopimusneuvottelut, joita oli lähes puolet kaikista työtaisteluista. Toiseksi yleisin syy oli muu ulkopuolinen syy, esim. poliittinen painostus. Kolmanneksi yleisin syy oli työnjohdollinen menettely, työn järjestelyt tai muu henkilöstöpolitiikkaan liittyvä syy. Neljänneksi yleisin syy oli työvoiman vähennys tai sen uhka sekä alan työehtosopimusten soveltaminen esim. rajariidat.

Muita ilmoitettuja syitä työtaisteluihin olivat palkkavaatimus tai muu palkkaerimielisyys sekä tukitoimenpiteet.

Työnantajan työnjohto-oikeuteen yritettiin vaikuttaa laittomin työtaistelutoimin mm. painostamalla työnantajaa perumaan yksittäiseen työntekijään

kohdistunut työsuhteen päättäminen ja vakinaistamaan määräaikaista työsopimuksia. Työtaisteluilla pyrittiin vaikuttamaan myös työnantajan työaikaa ja töiden järjestelyä koskeviin päätöksiin. Lisäksi työtaistelutoimia käytettiin työntekijöiden yrityskohtaisten palkankorotusvaatimusten edistämiseen.

Työtaistelutoimet, joiden perusteena on työvoiman vähennys tai sen uhka, erilaiset palkkavaatimukset tai työnantajan henkilöstöpolitiikka kohdistuvat lähtökohtaisesti aina työehtosopimukseen. Työehtosopimuksen voimassa ollessa edellä mainituilla perusteilla järjestetyt työtaistelut ovat laittomia.

Työtaisteluiden lukumäärä EK:n jäsenyrityksissä ilmoitetun syyn mukaan 2018

Työtaistelujen syy	Työtaistelujen lukumäärä	Osuus
Palkkavaatimus tai muu palkkaerimielisyys	4	3 %
Työvoiman vähennys tai sen uhka	7	4 %
Työnjohdollinen menettely, työn järjestelyt tai muu henkilöstöpolitiikkaan liittyvä syy	11	7 %
Työolosuhteet, työsuojelu	0	0 %
Muu sisäinen syy	0	0 %
Työehtosopimusneuvottelut	77	48 %
Alan työehtosopimuksen soveltaminen esim. rajariidat	7	4 %
Tukitoimenpide	3	2 %
Muu ulkopuolinen syy, esim. poliittinen painostus	50	31 %
Syytä ei ilmoitettu/ei tiedossa	0	0 %
Yhteensä	159	100 %

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Useilla aloilla työtaistelusta mittavia työaikamenetyksiä ja taloudellista vahinkoa

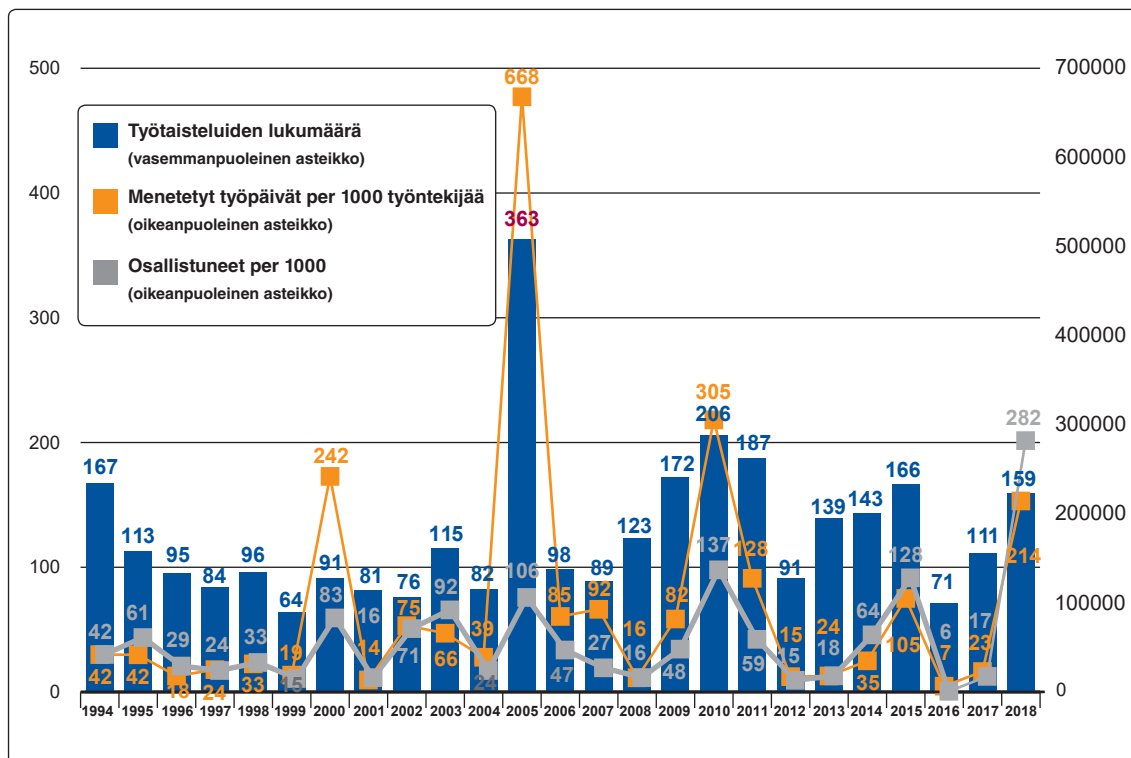
Perinteisesti työtaistelusta aiheutuvia menetyksiä on arvioitu työtaistelusta aiheutuvina työpäivien menetyksinä. Vuonna 2018 yritykset menettivät yli 214 000 työpäivää työtaisteluiden takia. Työtaisteluissa menettettyjen työpäivien määrä kasvoi merkittävästi ja oli yli yhdeksänkertainen edellisvuoteen verrattuna.

EK:n työtaistelutilastossa arvioidaan myös työtaistelusta aiheutuneiden taloudellisten menetysten kokonaismäärää. Yritysten arviot työtaistelusta aiheutuneista menetyksistä vaihtelevat tuhansista euroista aina miljooniin euroihin asti työtaistelua kohden. Teol-

lisuuden yritykset, palvelualat ja rakennusala kärsivät suurimmat vahingot vuonna 2018.

Merkittävimmät laittomista työtaistelusta aiheutuneet vahingot vuonna 2018 syntyivät yt-neuvotteluja tai niiden jälkeisiä päätöksiä vastaan suunnatuista työtaistelutoimista. Myös työnantajan työnjohdollisiin menettelyihin ja töiden järjestelyyn liittyvistä työtaistelutilanteista sekä työntekijöiden yrityskohtaisiin palkankorotusvaatimuksiin liittyneistä työtaistelutoimista aiheutui yrityksille mittavia vahinkoja.

Työtaistelujen määrä ja työaikamenetykset EK:n jäsenyrityksissä

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Laittomista työtaisteluilta mitättömät sakot

Julkaisua varten on tarkasteltu työtuomioistuimen laittomia työtaisteluita koskevia ratkaisuja. Työtuomioistuin antoi vuonna 2018 ratkaisun yhteensä 119:ssä jutussa. Näistä työtaisteluita koskevia tuomioita oli 35, joista 23 toteutui vuonna 2018. Kaikki toteutuneista 23:sta työtaistelusta oli laittomia työtaisteluita. Lisäksi vuonna 2019 syyskuun loppuun mennessä työtuomioistuin on käsitellyt 18 vuonna 2018 toteutettua laitonta työtaistelua. Tuomioista käy ilmi, että ammattiosastot tuomittiin maksamaan vuonna 2018 järjestetyistä laittomista työtaisteluista hyvityssakkoja yhteensä 84 200 euroa ja ammattiliitot 57 500 euroa. Yhteensä nämä tahot tuomittiin maksamaan hyvityssakkoja 141 700 euroa (185 200 euroa vuonna 2017).

Työtuomioistuimessa tuomittujen laittomien työtaisteluiden vahingot yritykset arvioivat oikeuskäsittelyissä yhteensä n. 4,1 miljoonan euron suuruisiksi (n. 8,8 miljoonaa euroa vuonna 2017). Lisäksi yritykset toivat esille useissa työtuomioistuimen jutuissa sen, että laittomat työtaistelut aiheuttava paitsi suoranaista taloudellista vahinkoa, niin myös vahinkoa yrityksen maineelle ja toiminnan luotettavuudelle. Suhde työtuomioistuimessa tuomittujen hyvityssakkojen ja yrityksille laittomista työtaisteluista arvioitujen, mitattavissa olevien vahinkojen välillä osoittaa aiempien vuosien tapaan sen, että nykyisten työrauhasäännösten mukaiset seuraamukset laittomuuksista ovat mitättömän pienet aiheutuneisiin vahinkoihin nähden.

Esimerkkejä vuonna 2018 toteutuneista laittomista lakoista, niiden arvioidut vahingot ja työtuomioistuimen (TT) tuomitsemat hyvityssakot:

1. TT 2018:63

X Oy:n työntekijät ryhtyivät lakoon, joka alkoi 23.4. 2018 kello 6 ja päättyi 24.4.2018 kello 22. Työtaistelun syynä olivat yhtiössä alkaneet työvoiman vähentämistä koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Lakoon osallistui 45 työvuorossa ollutta työntekijää. Lakosta on aiheutunut yhtiölle vahinkoa menetettyinä työtunteina työntekijöiden henkilöstöryhmän osalta yhteensä 768 tuntia ja työtuntien menetyksestä ja tuotannon menetyksestä johtunut taloudellinen vahinko, säästyneet palkkakulut huomioituna, on arviolta yhteensä noin 390.000 euroa. Taloudellisen vahingon lisäksi lakosta aiheutuu aineetonta vahinkoa yhtiön toiminnan luotettavuudelle. Työtuomioistuin tuomitsi ammattiliiton maksamaan hyvitystä 2 500 euroa.

2. TT 2018:71

X Oy:n työntekijät olivat ryhtyneet lakoon, joka on alkanut 18.5.2018 kello 6.00 ja päättynyt 19.5.2018 kello 6.00. Työtaistelun perusteena oli X Oy:n harjoittama henkilöstön näkemyksen mukaan mielivaltaisen henkilöstöpolitiikka ja sen henkilökuntaan aiheuttamat ahdistus ja pelko. Arvioidut taloudelliset menetykset yritykselle olivat 0,5 miljoonaa euroa menetettynä liikevaihtona. Työtuomioistuin tuomitsi kaksi ammattiosastoa maksamaan hyvitystä yhteensä 5 000 euroa.

3. TT 2019:8

X Oy:n työntekijät ovat järjestäneet vuorokauden mittaisen työnseisauksen maanantain 24.9.2018 kello 19 ja tiistain 25.9.2018 kello 19 välisenä aikana. Työnseisaukseen on osallistunut 108 työntekijää. Työtaistelun syynä on ollut se, että työnantaja on ammattiliiton asettaman ylityökiellon aikana tarjonnut työntekijöille ylitoita ja järjestäytymättömät työntekijät ovat tulleet niitä tekemään. Melkein koko yhtiön tuotanto oli ajettu alas, mistä oli jo yhden vuorokauden työnseisauksen aikana aiheuttanut työnantajalle noin 907.000–1.000.000 euron vahingot. Hyvityssakkoa korottavana tekijänä otettiin huomioon, että työehtosopimuksen osapuolina olevat liitot olivat yhteisesti todenneet työtaistelun laittomaksi. Työtuomioistuin tuomitsi ammattiosaston maksamaan hyvitystä 2 400 euroa.

4. TT 2018:73

X Oy:n tuotantolaitoksessa työntekijöitä edustava pääluottamusmies on ilmoittanut 11.6.2018 ensin puhelimitse ja sitten sähköpostitse työnantajan edustajalle yksikön vetäjälle vaatimuksen palkkojen korottamiseksi seitsemällä eurolla tunnilta. Työnantajan piti vaatimuksen mukaan ilmoittaa tarjouksensa keskiviikkoon 13.6.2018 kello 16.00 mennessä. Mikäli työnantaja ei suostuisi vaatimukseen, menisivät työntekijät lakkoon 14.6.2018 ja päättyi 18.6.2018. Lakon vaikutus juuri juhannuksen alla oli huomattava koko konsernin tuotantoon. Taloudelliset vahingot lakon osalta olivat noin 150.000 euroa. Työtuomioistuin tuomitsi ammattiliiton maksamaan hyvitystä 3 900 euroa ja ammattiosaston 2 900 euroa.

5. TT 2019:65

X Oy:n työntekijät olivat poissa työstä torstain 21.3.2019 kello 14.00 ja perjantain 22.3.2019 kello 13.59 välisen ajan. Kaikki 38 työvuorossa ollutta työntekijää osallistuivat lakkoon. Työtaistelun syynä oli pääluottamusmiehen mukaan se, että työntekijöitä hiertää vuoronvaihtokäytäntö, koska työntekijää oli käsketty siivoamaan tauolla, ja työnantajan rekrytointipolitiikka, koska työnantaja ei ole vakinaistanut määräaikaista työntekijöitä, kuten se on aikaisemmin tehnyt. Yhtiön arvion mukaan kustannusvaikutus toimitusvarmuudelle oli 125.000 euroa. Työtaistelun johdosta tekemättä jäänyttä työtä jouduttiin teettämään ylityönä, mistä aiheutui noin 8.800 euron lisäkustannus. Työtuomioistuin tuomitsi ammattiosaston maksamaan hyvitystä 1 800 euroa.

6. TT 2019:84

X Oy:n tehtaalla oli järjestetty työnseisaus 31.10.2018 kello 13.40 ja 1.11.2018 kello 06.00 välisenä aikana. Työnseisaus on käsittänyt aamuvuoron loppuosan sekä koko ilta- ja yövuoron. Siihen on osallistunut yhteensä 30 tuotannon ja kunnossapidon työntekijää, mutta 15 työntekijän osalta se on kestänyt vain 30 minuuttia – kaksi tuntia. Työtaistelun syynä oli yhtiön päätös kahdeksannen koneen käyttöönotosta ja siitä aiheutunut työntekijöiden kokemaa liian kova työtahti. Työtaistelulla oli aiheutettu työnantajalle noin 120.000 euron suuruinen vahinko, koska melkein koko tuotanto oli ajettu alas. Hyvityssakkoa korottavana tekijänä otettiin huomioon, että työehtosopimuksen osapuolina olevat liitot olivat yhteisesti todenneet työtaistelun työehtosopimuslain vastaiseksi. Työtuomioistuin tuomitsi ammattiliiton maksamaan hyvitystä 3 000 euroa ja ammattiosaston 1 800 euroa.

Suomessa enemmän työtaisteluita ja laittomia lakkoja kuin Ruotsissa

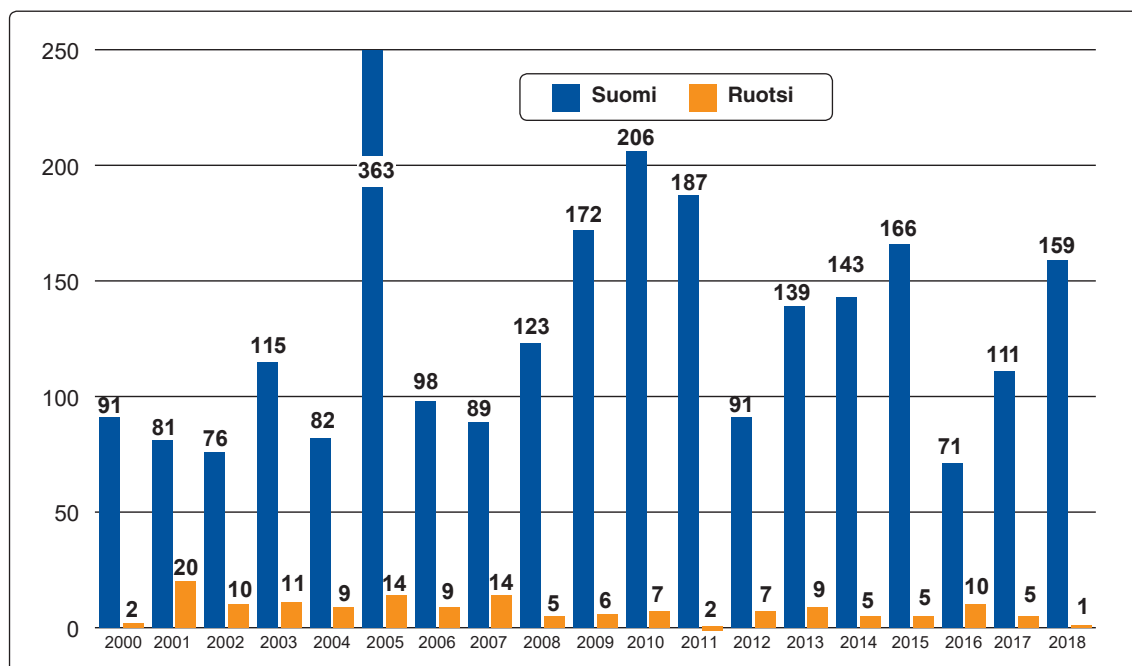
Suomessa on työtaisteluita vuosittain moninkertainen määrä Ruotsiin verrattuna. Ruotsissa on ollut viimeisten viiden vuoden aikana vain kolme laitonta lakkoa.

Laittomien lakkojen määrä väheni Ruotsissa merkittävästi 1990-luvun alussa. Silloin mm. muutettiin lainsäädäntöä siten, että yksittäisen työntekijän vahingonkorvausvastuulle laittomista lakoista ei ole laissa enää ylärajaa.

Elokuussa 2019 Ruotsin lainsäädännössä on tullut voimaan työmarkkinaosapuolten yhteiseen esitykseen perustuvia lisärajoituksia työntekijöiden

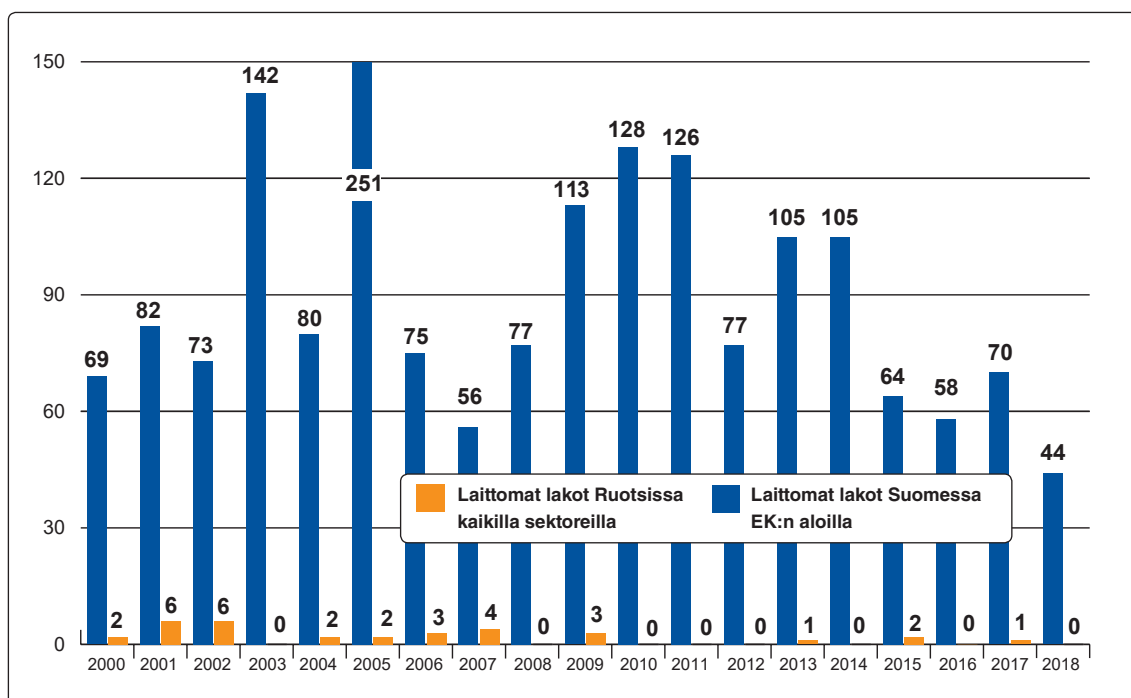
lakko-oikeuteen. Jatkossa ammattiliitto ei saa ryhtyä työtaistelutoimiin sellaista työnantajaa kohtaan, joka on jo sidottu työehtosopimukseen, vaatiakseen voimassa olevan työehtosopimuksen korvaamista toisella sopimuksella, mikäli työtaistelun tavoitteena ei ole saavuttaa työrauhavelvoitteen sisältävä työehtosopimus, eikä asiasta ole ensin pyritty neuvottelemaan työnantajan kanssa. Mm. lailliseen työtaisteluun liittyvät myötätuntotyötaistelut ovat kuitenkin edelleen sallittuja.

Työtaistelujen lukumäärä Suomessa ja Ruotsissa

Lähde: Medlingsinstitutet, EK

Laittomien lakkojen (pl. uhkat) lukumäärä Suomessa ja Ruotsissa

Lähde: Medlingsinstitutet, EK

Työehtosopimuksella sovitaan työrauhasta

Työehtosopimus on työmarkkinajärjestöille tärkeä keino ohjata työsuhteiden sisältöä ja sopia samalla työrauhasta.

Jos työehtosopimusten tulkintaa koskevia erimielisyyksiä ei pystytä sopimaan työehtosopimusten mukaisessa neuvottelumenettelyssä, työtuomioistuimien ratkaisee oikeusriidat.

Verkottuneessa taloudessa työrauhahäiriöt aiheuttavat yleensä mittavia vahinkoja myös ulkopuolisille. Näitä ovat muut yritykset ja niiden työntekijät, yritysten asiakkaat sekä suuri yleisö, joilla ei ole mitään mahdollisuuksia vaikuttaa itse kiistaan.

EK:n työtaistelutilasto

Elinkeinoelämän keskusliitto ja sen edeltäjäjärjestöt ovat keränneet tietoja työtaisteluista 1970-luvun alusta lähtien. EK:hon ja sen jäsenliittoihin järjestäytyneillä työnantajilla on ollut vuodesta 1971 alkaen jäsenyyteensä perustuva velvollisuus ilmoittaa työtaisteluista työnantajaliitoilleen. Nämä ovat puolestaan toimittaneet tiedot EK:lle.

EK:n työtaistelutilasto toimii myös Tilastokeskuksen laatimana virallisena työtaistelutilastona yksityisen sektorin osalta.

EK:n työtaistelutilaston piiriin kuuluvat kaikki jäsenyrityksissä toimeenpannut työtaistelut. Sellaisia paikallisia työtaistelutoimia, joista ei aiheudu yrityksille selkeästi menetettyjä työpäiviä, ilmoitetaan tilastoon kuitenkin harvoin. Työtaistelutilasto kattaa siten käytännössä kaikki lakot ja työsulut, mutta ei esimerkiksi kaikkia saartoja tai jarrutuksia. Myös suppeiden lakkojen osalta tilaston kattavuus voi olla jossain määrin puutteellinen. Näin ollen työtaisteluista on todennäköisesti enemmän kuin EK:n työtaistelutilasto kuvaa.

Työtaistelutilaston kattavuuden parantamiseksi ja tietosisällön täydentämiseksi työtaistelutilastointia on uudistettu vuoden 2009 alusta. Uusina tietoina kysytään myös tietoja työtaistelu-uhista.

EK:n työtaistelutilasto ei sisällä järjestäytymättömien työnantajien eikä julkisen sektorin työtaisteluista.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki

Puhelin 09 420 20

Faksi 09 4202 2299

www.ek.fi

Raportti internetissä:

www.ek.fi/julkaisut

Lisätietoja:

Asiantuntija

Katja Miettinen

Puh. 040 839 4839

Tutkimuspäällikkö

Jari Haapasalmi

Puh. 09 4202 2298

Tutkimusassistentti

Tuire Lampinen

Puh. 09 4202 2244

Marraskuu 2019

Ulkoasu: Arja Nyholm, Jumo Oy